

KISLEXIKON POCKET ENCYCLOPAEDIA

Tóth Katalin

Országos Meteorológiai Szolgálat, H-1525 Budapest Pf. 38, toth.k@met.hu

Biohőmérséklet a növényi zónák kialakulására és jellemzésére Holdridge által 1947-ben bevezetett index. Értéke megegyezik a 0 Celsius-fok fölötti hőmérséklet értékekkel. A 0 Celsius-fok alatti hőmérséklet a számítások során 0 Celsius-foknak tekinthető, mivel fagypontra a vegetáció nyugvó állapotban van. Holdridge feltételezése szerint a növényi zónák nem a tengerszint feletti magasság függvényében jönnek létre, hanem a biohőmérséklet függvényében (Ács F., Breuer H., Szelepcsényi Z. és Kozma I.: *Köppen és Holdridge éghajlati osztályozásának összehasonlító vizsgálata egy globális léptékű adatbázison*).

Evapotranszpiráció a talaj és a növényzet együttes párolgása/párologtatása. Az evaporáció és a transzspiráció szavak összevonásából származik. Az evaporáció a különböző élettelen felületek passzív párolgása, a transzspiráció a növények aktív párologtatása (Ács F., Szelepcsényi Z., Breuer H.: *Köppen és Thornthwaite éghajlat-osztályozásának összehasonlító vizsgálata egy globális léptékű adatbázison*).

Éghajlat-osztályozás, klímaklasszifikáció a földi éghajlatok besorolása egymással érintkező régiók rendszerébe, amelyben a régiók mindegyike az éghajlati elemek viszonylagos egyöntetűsége alapján határozható el. Az első éghajlati osztályozást az ókori görögök végezték. A modern osztályozások alapja különböző növényföldrajzi térképek. A legismertebb osztályozások Köppen, Thornthwaite, Trewartha és Alsizov nevéhez kapcsolódnak. Az éghajlatváltozás vizsgálatának előterbe kerülésével a Köppen-Geiger osztályozás terjed (Ács F., Szelepcsényi Z. és Breuer H.: *Köppen és Thornthwaite éghajlatosztályozásának összehasonlító vizsgálata egy globális léptékű adatbázison*).

Geoinformatika az a tudomány, illetve technológia, amely térbeli információk szerkezetével, jellemzésével, osztályozásával foglalkozik. Feladatai közé tartozik az adatok tárolása, rendszerezése, illetve felhasználóbarát megjelenítő rendszerek kifejlesztése, például dom-

borzatmodell, ortofotó, jármű-navigációs adatbázisok elkészítése. Számos társtudomány kapcsolódik a geoinformatikához, többek között a térképészet, a geodézia, a távérzékelés, a GPS technológiák és a fotogrammetria (Kántor N., Gulyás Á. és Unger J.: *Komplex humánkomfort vizsgálatok városi környezetben II. rész*).

Hipotalamusz a központi idegrendszernek egy viszonylag kis része, ugyanakkor életfontosságú agyterület, több alapvető életfolyamat szabályozásában is részt vesz. Sajátos receptorsejtjei érzékelik a rajta átáramló vér változásait, például annak hőmérsékletét, a hormonok mennyiségét vagy az ozmotikus nyomást. Ennek következtében közreműködik többek között a testhőmérséklet szabályozásában, a testfolyadékok viszonylagosan állandó összetételének biztosításában, de még az érzelmi élet alakításában is (Kántor N., Gulyás Á. és Unger J.: *Komplex humánkomfort vizsgálatok városi környezetben I-II. rész*).

Komfortindex, humánkomfort index: a klimatológiában használt mérőszám, amely az emberi környezeti érzet szempontjából fontos meteorológiai elemekből, esetleg az emberre jellemző paraméterekből képzett dimenzió nélküli, esetleg dimenziós mennyiség. Ez utóbbi esetben sokszor fizikai tartalom nélkül. Az indexek alkalmasak az adott környezetben kialakuló érzet vagy fiziológiai terhelés értékelésére (Kántor N., Gulyás Á. és Unger J.: *Komplex humánkomfort vizsgálatok városi környezetben I-II. rész*).

Ökoszisztéma a növény- és állattársulások, valamint élettelen környezetük teljes kapcsolatrendszere, beleértve a biológiai, kémiai és fizikai folyamatok összességét is. Önszabályozás és sajátos faji összetétel jellemzi. A fontosabb növényzeti típusok és élőviláguk egy-egy ökoszisztémának felelnek meg (például sivatag, tundra, mocsár, trópusi esőerdő stb.). Ezek sora alkotja a bioszférát (Ács F., Breuer H., Szelepcsényi Z. és Kozma I.: *Köppen és Holdridge éghajlati osztályozásának összehasonlító vizsgálata egy globális léptékű adatbázison*).

A MAGYAR METEOROLÓGIAI TÁRSASÁG HÍREI NEWS OF MMT – HUNGARIAN METEOROLOGICAL SOCIETY

Balogh Beáta

Országos Meteorológiai Szolgálat, 1675 Budapest Pf. 39., balogh.b@met.hu

Rendezvényeink 2010. április 1.–szeptember 30.

Our programmes 1 April–30 September 2010

Április 13.

Hetes Zolt: A növekedés szerepe és belső kapcsolata a klíma és fenntarthatóság viszonyában (Róna Zsigmond Ifjúsági Kör rendezvénye)

Április 19.

Éghajlatváltozás fizikus szemmel – Rácz Zoltán: Klímaváltozás és az idomított ész kritikája; **Jánosi Imre:** Előrejelzés és döntéshozatal: mennyit segítenek a tudományos módszerek? (A Léggördinamikai Szakosztály rendezvénye)

Április 20.

Tóth Zsombor: Egy vidéki világváros (A Szombathelyi Csoport rendezvénye)

Április 27.

Puskás János: Konferenciákkal a Föld körül (A Szombathelyi Csoport rendezvénye)

Április 29.

Klímaügy és a meteorológusi tudományos közösség. Vitaülés – **Major György:** Felvezetés; **Maller Aranka:** A nem meteorológus szakemberek meteorológiaiilag nem korrekt véleményére történő reagálást vizsgáló felmérés eredményei; **Czelnai Rudolf:** Vitaíndító előadás a meteorológusok közötti véleményekről, más tudományterületek képviselői közötti véleményekről, a politika és az etika szerepéről stb.; Kérdések, hozzászólások

Május 4.

Kristóf Gergely: A skálaadaptív modellezés kérdéseiről; **Gál T., Unger J., Rakonczi J., Mucsi L., Szatmári J., Tobak Z., van Leeuwen B., Fiala K:** Kapcsolat a lég- és felszínhőmérséklet között városi környezetben; **Kántor N., Égerházi L., Gulyás Á., Unger J.:** Terület-használat vs. humán komfort városi környezetben: egy szegedi mintaterület igénybevétele a termikus komfortviszonyok függvényében; **Dobi Ildikó:** Beszámoló a városklímával kapcsolatos tevékenységekről (Az Agro- és Biometeorológiai Szakosztály rendezvénye)

Május 6.

A Magyar Meteorológiai Társaság Tisztújító Közgyűlése. A közgyűlés megnyitása, határozatképesség megállapítása, határozatképtelenség esetén előadás tartása; Mészáros Ernő ismerteti „A levegő megismerésének története” című könyvét; Az újra összehívott közgyűlés megnyitása, jegyzőkönyvvezető és hitelesítő felkérése; A 2010. évi társasági díjak átadása; Közhasznúsági jelentés 2009-ről és a 2010-es költségvetés; Főtitkári beszámoló; Az Ellenőrző Bizottság jelentése; Vita, Szavazás, Tisztújítás, A közgyűlés bezárása

Május 11.

Kúti Zsuzsanna: A párizsi történelem helyszínei (A Szombathelyi Csoport rendezvénye)

A MAGYAR METEOROLÓGIAI TÁRSASÁG HÍREI

Folytatás a 129. oldalról

Június 3.

Bihari Zita: A DMCSEE projekt; **Kozák Péter:** Történelmi aszályok tanulmányainak felhasználása a jövőbeni aszály károk mérséklésére; **Lakatos Mónika:** Aszályindexek és térképezési lehetőségeik; **Gauzer Balázs és Bálint Gábor:** A hótakaró nagytérségi számbavétele: a hófelhalmozódás és hóolvadás számítása a tavaszi nedvesítettségi viszonyok regionális becslése érdekében (Az Agro- és Biometeorológiai Szakosztály rendezvénye)

Június 15.

Radics Zsolt: Megújuló energiát használó rendszerek a vidékfejlesztésben – RUBIRES egy európai projekt tapasztalatai (A Nap- és Szélenergetikai Szakosztály és a DAB Megújuló Energetikai Munkabizottságának közös rendezvénye)

Június 21.

Dévényi Dezső (1948–2009) emlékére szervezett szakmai előadói ülést; **Czelnai Rudolf:** Az adattasszimilációs probléma vizsgálatának kezdetei. Dévényi Dezső kapcsolódása L.S. Gandin iskolájához; **Radnóti Gábor:** Az ECMWF adattasszimilációs rendszere; **Szunyogh István:** Ensemble adattasszimiláció; **Stan Benjamin:** Rapid Update Cycle and Rapid Refresh at NOAA; **Ihász István:** Műholdmeteorológia és numerikus prognosztika: korai hazai vizsgálatok; **Ihász István:** Az operatív numerikus modellezés kezdeti évei Magyarországon: a svéd modell alkalmazása; **Horányi András:** Operatív numerikus modellek az OMSZ-ban: a svéd modellel az AROME modellel; **Tasnádi Péter:** Dévényi Dezső oktatási tevékenysége

Június 21.

Választmányi ülés: 1. A szakosztályok és területi csoportok tisztújításának rendje; 2. A független MMT honlap ügye; 3. Beszámoló az egrí Vándorgyűlés szervezésének állásáról; 4. Javaslat új szakosztály alapítására; 5. MMT második félévének programja; 6. Folyó ügyek

Június 22.

Stan Benjamin: Development and evaluation of an isentropic icosahedral global model – FIM (A Légekördinamikai Szakosztály rendezvénye)

2010. augusztus 30–31. között rendeztük meg a Magyar Meteorológiai Társaság XXXIII. Vándorgyűlését Egerben. A Vándorgyűlés fő témája a **meteorológia oktatása** volt.

Szeptember 9.

Berényi Dénes születésének 110. évfordulójára rendezett emlékülés – Tar Károly: Berényi Dénes életútja, munkássága; **Szász Gábor:** A debreceni agrometeorológiai iskola; **Anda Angéla:** Agrometeorológiai megfigyelések Keszthelyen: a múlt és a jelen; **Varga-Haszonits Zoltán:** A gazdasági növények sugárzás- és vízhasznosítása; **Bartholy Judit:** Klímaváltozás – regionális modelledermények; **Lakatos Mónika:** A XX. század éghajlati tendenciái; **Pongrácz Rita:** Éghajlati extrémumok (A Magyar Meteorológiai Társaság, az MTA Meteorológiai Tudományos Bizottsága Agrometeorológiai Munkabizottsága, Éghajlati Munkabizottsága és Légköri Erőforrás Munkabizottságának közös rendezvénye).

Szeptember 15.

Barla-Szabó Gábor: A kukoricatermesztés és az éghajlat Dél-Afrikában; **Szieberth Dénes:** A kukoricatermesztés és az időjárás Magyarországon; **Pálfai Imre és Kozák Péter:** A legújabb hazai aszályvizsgálatok és európai kitekintés (A Magyar Meteorológiai Társaság Agro- és Biometeorológiai Szakosztálya, az MTA Növénytermesztési Bizottsága, az MTA Mezőgazdasági Vizsgálatok és Kutatások Bizottsága, a DMCSEE EU SEE Transnational Programme projekt és a Klímakörök GVOP projekt közös rendezvénye).

Szeptember 24.

Visy Károly: Az időjárás-előrejelzés szerepe a megváltozott éghajlati viszonyok között (A Szombathelyi Csoport rendezvénye).

A 2010. évi TÁRSASÁGI DÍJAKKAL kitüntettek

STEINER LAJOS EMLÉKÉREM

Vig Péter

SZAKIRODALMI NÍVÓDÍJ

Mészáros Ernő: A levegő megismerésének története

RÓNA ZSIGMOND ALAPÍTVÁNY 2009. ÉVI KAMATAI

Hágel Edit és Kolláth Kornél

BERÉNYI DÉNES EMLÉKDÍJ

2010-ben nem lett kiadva

HEGYFOKY KABOS EMLÉKÉREM

Ambrózy Pál

A MAGYAR METEOROLÓGIAI TÁRSASÁG
2010. ÉVI TISZTÚJÍTÓ KÖZGYŰLÉSÉN
MEGVÁLASZTOTT ÚJ VEZETŐSÉGE

Elnök: Dunkel Zoltán; **Társelnökök:** Maller Aranka, Tar Károly; **Főtitkár:** Tarczay Klára; **Tudományos titkár:** Horváth László; **Kommunikációs titkár:** Balogh Beáta; **Felsőfokú oktató (5 fő):** Vig Péter, Varga Zoltán, Mika János, Mészáros Róbert, Unger János; **Tapasztalt tag (4 fő):** Hirling György, Ihász István, Radics Kornélia, Weidinger Tamás; **Földrajzos társtudós:** Probald Ferenc; **Hidrológus társtudós:** Bálint Gábor; **OMSZ képviselő:** Bozó László; **HM képviselő:** Kovács László; **Minisztériumi képviselő:** Tóth Róbert; **Ellenőrző Biz. elnöke:** Hunkár Márta; **Ellenőrző Bizottság tagjai (4 fő):** Bóna Márta, Dobi Ildikó, Jenki Szilvia, Péliné Németh Csilla. **Hatályos egyéb tisztségviselők:** *Tiszteletbeli elnök:* Szász Gábor; *Tiszteletbeli tagok:* Barát József, Justyák János, Bodolai Istvánné, Czelnai Rudolf, Lépp Ildikó, Koppány György, Vissy Károly; *Új tiszteletbeli tagok:* Ambrózy Pál, Mezősi Miklós, Mészáros Ernő; *Szakosztályi elnökök:* Vissy Károly, Szalai Sándor, Horányi András, Komjáthy Eszter, Tar Károly, Horváth László; *Vidéki csoportok elnökei:* Puskás János, Fodor István, Makra László, Szegedi Sándor. **A Választmány szavazati jogú tagjai:** elnök, társelnökök, főtitkár, titkárok, szakosztályok és vidéki csoportok képviselői + 14 választott választmányi tag (összesen 30 fő) **Választmányi ülésre állandó meghívottak:** Tiszteletbeli elnök, tiszteletbeli tagok, Ellenőrző Bizottság

Köszönet az 1%-ért!

Az 1996. évi CXXVI. törvény feljogosította az adózó állampolgárokat, hogy személyi jövedelemadójuk 1%-át az általuk megjelölt közcélú intézmény javára átutaltathassák az APEH-hel. Örömmel jelentjük, hogy a **2009. évi** bevallásában Társaságunknak ajánlott adójának 1%-ából ez évben **326 168 Ft**-ot utalt át az APEH. Ezúton fejezzük ki köszönetünket a támogatásért, és kérjük tagjainkat, hogy a 2010. évi jövedelemadójuk 1%-ának átutaltásával újból segítsék Társaságunkat.

Elszámolás a 2008. évi SZJA-ból felajánlott 1%-ról

A 2008. évi adóbevallásban újból lehetett felajánlani a befizetendő SZJA 1%-át azon társadalmi szervezetek részére, akik megfeleltek a törvény által előírt követelményeknek. Örömmel tudatjuk kedves tagtársainkkal, hogy társaságunk megfelelt az előírásoknak és meg is kapta az Önök által felajánlott, összesen **254 012 Ft**-ot. A felajánlott összegből **177 808 Ft**-ot eltettünk a 2010. évi Vándorgyűlés szervezéséhez. A maradék **76 204 Ft**-ot Társaságunk postaköltségének részbeni fedezetére használtuk fel. Még egyszer nagyon köszönjük a felajánlást, és reméljük, hogy ebben az évben is sokan nekünk adják személyi jövedelemadójuk 1%-át, ennyivel is könnyítve nehéz helyzetünkön. MMT Elnökség.

SZERZŐINK FIGYELMÉBE

A LÉGKÖR célja a meteorológia tárgy körébe tartozó kutatási eredmények, szakmai beszámolók, időjárási események leírásának közlése. A lap elfogad publikálásra szakmai úti beszámolót, időjárási eseményt bemutató fényképet, könyvismertetést is.

A kéziratokat a szerkesztő bizottság lektoráltatja. A lektor nevét a szerzőkkel nem közöljük. Közlésre szánt anyagokat kizárólag elektronikus formában fogadunk el. Az anyagokat a legkor@met.hu címre kérjük beküldeni Word-fájlban. A beküldött szöveg ne tartalmazzon semmiféle speciális formázást. Amennyiben a közlésre szánt szöveghez ábra is tartozik, azokat egyenként kérjük beküldeni lehetőleg vektoros formában. Az ideális méret 2 MB. Külön Word-fájlban kérjük megadni az ábraaláírásokat. A közlésre szánt táblázatokat akár Word-, akár Excel-fájlban szintén egyenként kérjük megadni. Amennyiben a szerzőnek egyéni elképzelése van a nyomtatásra kerülő közlemény felépítéséről, akkor szívesen fogadunk PDF-fájl is, de csak PDF-fájllal nem foglalkozunk.

A közlésre szánt szöveg tartalmazza a magyar és angol címet, a szerző nevét, munkahelyét, levelezési és villanypostacímét. A tanulmány rovathoz szánt, szakmai cikkhez kérünk irodalomjegyzéket csatolni. Az irodalomjegyzékben csak a szövegben szereplő hivatkozás szerepeljen. Az egyéb közlemények, szakmai beszámolók esetében is kérjük lehetőség szerint angol cím és összefoglaló megadását.